

ALGIRDAS JULIUS GREIMAS, KORESPONDENCIJA SU JONU BALIU, 1948–1984

Originalai:

Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, Lietuvių tautosakos rankraštynas (LLTI LTR);

Vilniaus universiteto bibliotekos Rankraščių skyrius (VUB RS), A. J. Greimo fondas F245-51.

Skaitmeninės kopijos, nuorašai ir aprašai:

Greimo paveldo skaitmeninis archyvas (GPSA).

36 vnt., rankraščiai ir mašinraščiai; lietuvių, anglų ir prancūzų k.:

23 A. J. Greimo laišakai J. Baliui; 11 J. Balio laiškų Greimui,

2 priedai: 2 Greimo recenzijos apie J. Balio *Lietuvių tautosakos skaitymus*;

25 neskelbti laišakai,

7 Greimo laišakai publikuoti: Sverdiolas A. (sud.) *Algirdas Julius Greimas: asmuo ir idėjos 1*, Vilnius: Baltos lankos, 2017;

2 laišakai (1 Greimo laiškas ir 1 Balio laiškas) publikuoti: *Tautosakos darbai*, nr. 53, 2017, 216–219, parengė Giedrė Šmitienė, http://www.llti.lt/failai/TD53_visas-internetui-213-219.pdf.

Mašinraščių nuorašus rengė Magdalena Slavinska; rankraščių nuorašus ir visų laiškų aprašus rengė Jūratė Levina, 2017.11.30.

Reikšminiai žodžiai: etnologija, liaudies kultūra, lituanistika, mados istorija, mitologija, tautosaka; pokario migracija, lietuvių periodika trentyje.

Minimi asmenys: Jonas Aistis (Kossu-Aleksandravičius), Kazimieras Alminauskas, Bagdonai, Juozas Balčikonis, Gediminas ir Laima Baliai, Elena Baliene, Jurgis Baltrušaitis (jaun.), Juozas Baltušis, Biezais, Elena Bradūnaitė, Charles Bruneau, Čeičiai, Čiuberkis, Alfonsas Dargis, Mečislovas Davainis-Silvestravičius, Liudas Dovydenas, Karolis Drunga, Georges Dumézil, Antonin Duraffour, Narcizas Ferencas-Tautvilas, Francisco Franco, Balys Gaidžiūnas, J. Woodrow Hassell Jr., Česlovas Gedgaudas, Marija Gimbutienė, Jonas Grinius, Jonas Žiaurasis, Anna Kaskas, Vincas Krėvė, Michail Kutuzov, J. Lengvenis, Jonas Lenktaitis, Stepas Mackevičius, Ada Martinkus, Jonas Masiulis, Adomas Mickevičius, Juozapas Ignotas Kraševskis, Teodoras Narbutas, Fabijonas Neveravičius, Pajaujįs, Petras Didysis, Pranas Petronis, Jano Peyre, Vincas Pietaris, kun. Prunskis, Henrikas Radauskas, Bronys Raila, Vincas Rastenis, Liudvikas Rėza, Vaclovas Rocevičius, Antanas Salys, Raymond Schmittlein, Pranas Skardžius, Algis Skūpas, Z. Slaviūnas, Subačius, J-O. Swahn, Vaira Vikis-Freibergs, Vincas Trumpa, Viliamas, Vytautas, Voldemaras, R. L. Wagner, Zaluba.

Vietovardžiai: Afrika, Aleksandrija, Amerika, Argentina, Berkeley, Bloomington (Indiana), Columbia, Europa, Freiburg, Grenoble (Isère), Havajai, Helsinki, Ispanijos Riviera, Izraelis, Kanarų salos, Kupiškis, La Chaussée, Lietuva, Majorca, New York, Panevėžys, Prancūzija, Paryžius, Portland (Oregon), Stuttgart, Thompson, Tübingen, Victoria (Canada), Vokietija, Washington, USA

Institucijos ir organizacijos: Amerikos ambasada Paryžiuje, Prancūzijos Vidaus reikalų ministerija, Prancūzijos Užsienio reikalų ministerija; Indianapolio simfoninis orkestras, Metropolitan Opera, Musée de l'Homme; Besançon universitetas, California universitetas, Conseil des Arts du Canada, École de Hautes Études, Grenoblio universitetas, Indianos universitetas, John Hopkins universitetas, Library of Congress, Montrealio universitetas, Office National des Universités françaises, Vilniaus Pedagoginis

institutas, Sorbonos universitetas, Yale universitetas, University of South Carolina, Vilniaus universitetas; Patria; Jaunoji Lietuva, Klevas, Kultūros fondas, VLIK (Vyriausias Lietuvos išlaisvinimo komitetas).

Leidiniai: *La Mode en 1830, Dictionnaire de l'ancien français, Apie dievus ir žmones; Dictionnaire etymologique de la langue française* (Albert Dauzat), *Handwörterbuch des deutschen Aberglaubens, Lexicon Germanico-Lithvanicum et Lithvanico-Germanicum* (Jacob Brodowski), *Lietuvių enciklopedija, Lietuvių kalbos žodynas* (Juozas Balčikonis; Georg Nesselman), *Lietuvių tautosakos skaitymai* (Jonas Balys), *Lietuvos dainos Amerikoje* (Jonas Balys), *Littauisch-Deutsches Wörterbuch* (Friedrich Kurschat), *Mirtis ir laidotuvės* (Jonas Balys), *Šimtas liaudies baladžių* (Jonas Balys); *Bibliothèque Elzévirienne, Le Correspondant, Nouvelle Revue Française, Revue Universelle, Société de l'Histoire de France, Slavic Studies Review; Aidai, Ateitis, Baltistica, Darbas, Dirva, Lituanus, Metmenys, Mintis, Onomastika, Šviesa, Viltis.*

Laiškų aprašai

1948.2.28 Greimas Baliui organizaciniai klausimai dėl Balio planuojamos kelionės į Prancūziją; mini baigias disertaciją, siūlo Baliams pradžia apsisototi pas Greimus; duoda Rocevičiaus adresą Grenoblyje, praneša, kad Rocevičius nebaigęs savo darbo dėl sunkių sąlygų. LLTI LTR, GPSA.

1948.4.1 Greimas Baliui duoda Katalikų nacionalinės konferencijos adresą, pataria dėl Balių kelionės detalių: išlaidų pragyventi su šeima Paryžiuje, vizų, mini Kossu-Aleksandravičiaus ir Rastenio atvejus; prašo atsiųsti porą egzempliorių tuoj išseisiančių Balio *Lietuvių tautosakos skaitymų*, apie juos girdėjęs iš Railos. LLTI LTR, GPSA.

1948.4.5 Greimas Baliui tikslina apmokėjimo už kelionę būdus iš New Yorko, praneša apie Balių biurokratinės bylos procedūras, klausia, kur jie ketina važiuoti; disertaciją žada baigti per tris savaites, gintis birželį; klausia nuomonės apie lietuviškų tautinių rūbų kilmę. LLTI LTR, GPSA.

1948.4.23 Greimas Baliui praneša, kad reikės perrašyti sutartį, pataria dėl valiutų keitimo būdų, remdamasis Jono Masiulio patirtimi; dėkoja už teigiamą Greimo atsakymo Griniui įvertinimą; komentuoja Balio ginčus su Krėve ir Dargiu, Balčikonio žodyną. LLTI LTR, GPSA.

1948.5.18 Greimas Baliui patvirtina gavęs sutartį Balio vardu iš Indianos universiteto. LLTI LTR, GPSA.

1948.10.27 Greimas Baliui žr.: Sverdiolas A. (sud.), *Algirdas Julius Greimas: asmuo ir idėjos 1*, Vilnius: Baltos lankos, 2017, p. 235–237.

1948.11.17 Greimas Baliui žr.: Sverdiolas A. (sud.), *Algirdas Julius Greimas: asmuo ir idėjos 1*, Vilnius: Baltos lankos, 2017, p. 237–240.

1948.12.3 Greimas Baliui dėkoja už pastangas rasti Greimui vietą Amerikoje, baiminasi nespėjęs apsiginti disertacijos iki gruodžio ir dalyvauti MLA suvažiavime; dėkoja už produktų ir drabužių siuntinį; praneša apie išėjusį pirmą *Šviesos* numerį; nesulaukia *Skaitymų*, parašęs Žemeliui; Matoré numatoma tarnyba Vakarų Afrikoje geromis sąlygomis, siūncia linkėjimus; siūlo prenumeruoti *Mintį* per Masiulį; džiaugiasi, kad Balys turi geras darbo sąlygas, teiraujasi, kokias mokyklas lanko vaikai. LLTI LTR, GPSA.

1948.12.20 Greimas Baliui žr.: Sverdiolas A. (sud.), *Algirdas Julius Greimas: asmuo ir idėjos 1*, Vilnius: Baltos lankos, 2017, p. 240.

1949.1.17 Greimas Baliui žr.: Sverdiolas A. (sud.), *Algirdas Julius Greimas: asmuo ir idėjos 1*, Vilnius: Baltos lankos, 2017, p. 241–242.

Priedas – mašinraštis per kalnę, žr.: Dr. Algirdas Julius Greimas, „Liaudies kultūros pūdyuose (Dr. J. Balio *Lietuvių tautosakos skaitymų* pasirodymo proga“, recenzija: Jonas Balys, *Lietuvių tautosakos skaitymai*, 2 d., Tübingen: Patria, 1948, in; *Viltis*, nr. 1, 1949 kovas, p. 37–38.

1949.1.25 Balys Greimui džiaugiasi Greimo sėkme apsigynus; Greimo reikalu rašęs J. Woodrow į South Carolina universitetą; pastebi, kad Amerikos bibliotekos linke įsigyti europietiškos literatūros, per 1948 m. įsigijo *Le Correspondant, Nouvelle Revue Française, Revue Universell, Société de l'Histoire de France, Bibliotheque Elzévirienne*; komentuoja Greimo *Skaitymų* recenziją; prašo užsakyti etnografinių nuotraukų kopijų Musée de l'Homme; ramina, kad Amerikoje mokyklų begalė ir Greimų dukrai nebus bėdos rasti tinkamą; *Šviesai* rašyti nežada. LLTI LTR, GPSA.

1949.3.13 Greimas Baliui skundžiasi laiko stygiumi; persiuntė Caroline universitetui reikalautus dokumentus, atsakymo iš niekur nesulaukia, ieško kitų vietų Amerikoje ir Kanadoje, tuo tarpu išnaudoja galimybes dirbti Prancūzijoje; prašo nepyksti dėl *Skaitymų* recenzijos, skundžiasi, kad sunku rašyti mokslinėmis temomis lietuviškai; klausia apie gyvenimą Amerikoje, ar nepasigenda lietuvių bendruomenės ir ar lieka laiko lituanistikai. LLTI LTR, GPSA.

1950.2.22 Greimas Baliui žr.: Sverdiolas A. (sud.), *Algirdas Julius Greimas: asmuo ir idėjos 1*, Vilnius: Baltos lankos, 2017, p. 244–245.

1950.3.6 Balys Greimui atsiprašo už nutrūkusį ryšį, klausia, kaip Greimai įsikūrė Aleksandrijoje, pasakoja apie kultūrinį gyvenimą ir buitinę kasdienybę Bloomingtone; tebesitiki grįžti į Lietuvą, laukia karo, į politinius debatus lietuvių spaudoje veltis nenori. LLTI LTR, GPSA.

1954.12.4 Balys Greimui žr.: *Tautosakos darbai*, nr. 53, 2017, 216–218, parengė Giedrė Šmitienė. Internetinė prieiga: http://www.llti.lt/failai/TD53_visas-internetui-213-219.pdf.

[1955.1] Greimas Baliui *Tautosakos darbai*, nr. 53, 2017, 218–219, parengė Giedrė Šmitienė. Internetinė prieiga: http://www.llti.lt/failai/TD53_visas-internetui-213-219.pdf.

1955.3.6 Balys nenustatytam asmeniui skundžiasi, kad Greimas neatsiliepia į laiškus, adresato laišką persiuntęs jam į Egiptą; *Santarvės* reikalai, mini F. Neveravičių, J. Lengvenį, prašo parašyti stambesnę straipsnį tautosakos tema. LLTI LTR, GPSA.

1966.11.13 Greimas Baliui atsiprašo ilgai neatsakęs, buvo išvykę į semiotikos kongresą Lenkijoje, praneša, kad grįžo į Paryžių prieš kelerius metus; dėkoja už žinias, jų panaudojimui laukia, kol bus nurašyti tekstai iš Vilniaus archyvo; Paryžiuje stažuojasi Subačiaus atsiųstas Algis Skūpas, Vilniaus universitete dėstantis fonetiką, iki šiol atvykdavo tik moterys iš Pedagoginio instituto; 1965 m. buvę Amerikoje, bet iki Balių nenuvykę, tariasi dėl paskaitų ciklo John Hopkins universitete ateinančiais metais; siunčia linkėjimų jaunimui. LLTI LTR, GPSA.

1974.3.28 Balys Greimui oficialus laiškas anglų kalba The Library of Congress referento vardu, dėkoja už žurnalui *Baltistica* siūlomą straipsnį, tikslina *tabalai*

aiškinimą, nurodo *Lietuvių enciklopedijos* 10-ą tomą, komentuoja „kaladės vilkimo“ papročio pasklidimą Centrinėje ir Pietų Europoje, tikisi, kad ši medžiaga turiningai papildys Greimo straipsnį. VUB RS, LLTI LTR, GPSA.

1974.3.31 Balys Greimui asmeniškai atsakymas į Greimo paklausimą, papildo oficialiai suteiktą informaciją duomenimis iš *Littauisch-Deutsches Wörterbuch* (Friedrich Kurschat); Kongreso bibliotekoje matęs tris Greimo veikalus prancūziškai ir ispaniškai vertimą, sveikina Greimą sudarius *Senosios prancūzų kalbos žodyną*; prašo perduoti Adai, kad Majorcoje šiemet nesusitikis; mini Amerikoje palidoję Aistį, Pajaujį, Ferencą-Tautvilą ir Viliamą, žada svečiuotis pas Zalubą. LLTI LTR, GPSA.

1974.4.18 Greimas Baliui oficiali padėka prancūzų k. už suteiktą informaciją. LLTI LTR, GPSA.

1974.5.4 Balys Greimui siunčia tautosakinės medžiagos – užrašus apie kaladės vilkimą, padarytus Lietuvoje 1942–1943 m. žiemą, mano, kad Greimui reikės iš esmės perdaryti straipsnį *Baltisticai*; prideda naujausią savo straipsnį apie mitologiją iš paties redaguojamos *Naujosios vilties*; visgi vyks į Ispaniją – į Rivierą, Terremolinos kurortą prie Malagos. VUB RS, LLTI LTR, GPSA.

1974.5.14 Balys Greimui oficialus atsakymas anglų k. iš The Library of Congress į Greimo balandžio 18 d. užklausą, siunčia straipsnį šveicariškame žurnale. VUB RS (su priedu – iškarpa su straipsniu: J. Balys, „Spaudoje pasižvalgius“, *Naujoji Viltis* 6, 1973/74, 107–108), LLTI LTR, GPSA.

1974.8.7 Greimas Baliui dėkoja už visą medžiagą, atsiprašo nerašęs – dėl Balio kelionės ir dėl persikėlimo į La Chaussée rūpesčių; apie tabalą rašė paprašytas 1971 m. apsilankymo Vilniuje metu, patikslina savo ambicijos ribas ir paaiškina savo poziciją, norėtų Balio nuomonės apie savo kaukų ir aitvarų studiją *Metmenyse*; mini pirmąjį Europos etnologijos kongresą, kur buvo pakviestas skaityti plenarinės paskaitos; dėkoja už pagalbą Adai dirbant prie „Eglės žalčių karalienės“. LLTI LTR, GPSA.

1975.7.1 Balys Greimui siunčia savo straipsnio kopiją; praneša apie Elenos Bradūnaitės disertacijos, kur pasaka apie Eglę išsamiai ištirta, santrauką, skelbtą *Lituanus* 21.1 (1975 pavasaris). LLTI LTR, GPSA.

1975.7.27 Greimas Baliui dėkoja už laišką ir straipsnio kopiją, atsako į iškeltus tautosakos tyrimų klausimus; pabrėžia, kad Ados disertacija registruota prieš trejus metus ir kad šiame tyrimų lauke vietos užteks visiems. LLTI LTR, GPSA.

1976.7.20 Greimas Baliui siunčia paskutinį straipsnį, kurį dedikuoja Baliui; liepos pradžioje jį pristatys Europos lietuvių kultūros savaitėje, publikuos *Metmenyse*, nes jie skaitomi Lietuvoje; prašo nuomonės apie Gaveno interpretaciją. LLTI LTR, GPSA.

1976.8.11 Balys Greimui dėkoja už straipsnį apie ugnį, komentuoja apie Jagaubį ir Gabjaują; ruošia spaudai knygą *Lietuvos dainos Amerikoje*; pasakoja apie atostogų keliones, kviečia palankyti, Greimui būnant Amerikoje; pasakoja apie savo kasdienybę; Jagaubio su Gabjauja nekritikuoja, nors ne viskas įtikina, ragina spausdinti, kad tirštėtų mitologinė spauda.

1977.1.24 Balys Greimui perspėja, kad rekomendavo Greimą Kanados Conseil des Arts įvertinti Vairoso Vikis-Freibergs mokslo projektą statistiniams mitologinių dainų leksikologijos tyrimams; komentuoja Gimbutienės straipsnį *Metmenų* nr. 32. LLTI LTR, GPSA.

1977.1.28 Greimas Baliui žr.: Sverdiolas A. (sud.), *Algirdas Julius Greimas: asmuo ir idėjos 1*, Vilnius: Baltos lankos, 2017, p. 266–267.

1977.8.20 Greimas Baliui žr.: Sverdiolas A. (sud.), *Algirdas Julius Greimas: asmuo ir idėjos 1*, Vilnius: Baltos lankos, 2017, p. 269–270.

[1978] Algirdas Julius Greimas, „Tautosaka“, Jono Balio *Lietuvių tautosakos skaitymų* recenzija, rankraštis, VUB RS, F245-52; rengiama spaudai: *Tautosakos darbai*, nr. 54, 2017.

1981.4.12 Greimas Baliui prašo atsiųsti Balio recenziją, spausdintą *Ateityje*, apie Greimo *Dievus ir žmones*, apie kurią sužinojęs iš *Darbo* kultūrinio priedo. LLTI LTR, GPSA.

1981.5.4 Greimas Baliui dėkoja už greitą atsaką ir už dvi atsiųstas folkloro knygas, kurias atsiųsti buvo prašęs Karolio Drungos; atsako mitologiniais klausimais, mini Z. Slaviūną, Davainį, Narbutą, Pietarį, Biezais, Dumėzilį. LLTI LTR, GPSA.

1984.2.9 Greimas Baliui dėkoja už paskutinę Balio knygą *Mirtis ir laidotuvs*, praneša sutikęs ją recenzuoti žurnalui *Slavic Studies Review*; prisimena apsilankymą Kupiškėje paskutinio apsilankymo Vilniuje metu, mini Juozą Baltušį ir Praną Petronį.